

נדריס צ

עניין: וחפרה הלבנה

חידושי הר"ם

דף צ ע"א דכ"י היכי כו' בעל אינו מיפר עד שיתול שנאמר וחפרה הלבנה כו' אין לו שום פירוש, ע"ש ברש"י ותוס' ור"ן, ואינו מיושב על הלב כלל. וחנני ה' יתברך בסיום המסכתא רכ"ג ב"צ של א"א המנוח הרב ז"ל:

דלענין הפרת נדרים ברשות בעלה ובת ברשות אב שמושל עליה שבטלה דעתה נגד דעתו. וס"ל דיותר בטל והכנעה כשחל דעתה ונדרה והוא מושל לבטל, מאם הבטול שלא יחול כלל ואינו מתחיל הנהגת דעתה כלל. וע"ז מביא ראי' דכתיב וחפרה הלבנה ובושה החמה ומלך ה' כו' ופריך הש"ס (פסחים סח.) הא כתיב והיה אור הלבנה כו' שבעתים כו' ומשני כאן במחנה צדיקים כאן במחנה שכינה ע"ש. וא"כ למה חפרה ובושה כו' הא אדרבא בכלל יש להם יתרון הרבה מאשר ה'. ועל כרחק אדרבא שע"י שיש להם יתרון אור ואעפ"כ בטל אורם כי מלך ה' זה בטול הוא יותר משהיה אורם מועט כנ"ל, ומוכח שפיר כנ"ל:

מלבי"ם על הש"ס

הם המלכים מן העובדי כוכבים שיבואו לעזור את גוג ומגוג נגד משיח ה' כמ"ש בספר יחזקאל (מדרש רבה ט' ט' ומדרש חזית בפסוק ברח דודי) או ברצון ה' יתאספו כל העכרים אל ירושלים למלחמה ושם ישפטם במשפטים גדולים על שהרעו לישראל בגופם ובנפשותם ואז חפרה הלבנה ובושה החמה או לא יתנו עוד אלות וסאר לחמה ולבנה כי יכירו שה' הוא הסבה הראשונה והוא השופע הראשון והאחרון יען כי מלך ה' בהר ציון וכירושלים ולו הממשלה, אולם למה הקדים לבנה לחמה, הלא לחמה היה האור (ממשלה) בעולם הזה ולא ללבנה והיא רק מקבלת? אלא שמוכירה בראשונה לענין המשל שחפרה הלבנה (כנסת ישראל) על שלא עברה את ה' ביותר ובגדה לפעמים תחת הבעל דוד העליון, והחמה (האומות) רק בושה שאבדה ממשלתה וניתנה לישראל ונגמרה הגאולה הניצחית כי מלך ה' שהוא בבחינת בעל דמיפר את הנדר או את השבועה וגאל אותה ונתן הממשלה למשיח צדקנו, והפרה זאת היתה ממש אחר חלות הנדר, דהנדר הזה מוסיב על גלות זה האחרון שאחריו עולם הבא עין לא ראתה אלקים זולתך שגם זה בעולם כאן. וחכמים שהלכה כמותם בעולם הזה היום, הם סוברים הבעל מיפר אע"פ שלא חל נדר דכתיב מפר מחשבות (המתקין) ערומים, ה' יפר מחשבותם עד שלא תעשינה ולא תצא עצתם אל הפועל כמו שהיה באחיחופל אשר העיד עליו הכתוב שהיתה עצתו בימים ההם כאשר ישאל איש בדבר אלקים, ואם היה אבשלום שומע או לעצתו היה הורג את דוד והיה בהשגחת ה' שלא נעשתה עצתו, שהיה או תהפרה והגאולה ראשונה לפדות את משיח בן דוד קודם חלות הנדר דגלותא, להכין ליום מועד את הגאולה אחרי חלות הנדר, ונכון לומר אל תקרי וחפרה אלא והסרח ור"ל לא תוכל לקרוא וחפרה ממש כאשר שחיא בחרפה מפני בעלה במאי שנתפתחה מן הזרים (האומות) דהלא אינה רואה את בעלה הודד העליון יתברך, אלא אם כן מלך ה' צבאות בציון וירושלים ויש התגלות אלקים בישראל שבאה מחמת הפרה על הנדר ואז וחפרה הלבנה ממש מה שלא עמדה בחמידות בטלחמת היצר והאומות על הדת, ובקיצור לא יצוייר וחפרה מפני השכינה אלא אם כן נגלה כבודה והפרה את נדרא דגלותא ואז וחפרה.